

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ За кордоном

Тел. "Свобода": BEnge 4-0807 — 4-0837. Тел. V. H. Союз: BEnge 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

КОМІСІЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗАБЕЗПЕКИ ПРОТИ ПІДРИВНИХ ДІЯНЬ

Вашингтон, 10. травня. — Красна Рада Безпеки покликана до життя Міждепартаментовою Комісією для Внутрішньої Безпеки для складання політики проти підривних діянь на території Злучених Держав. Нова агенція буде найвищою установою над федеральними

КОМУНІСТИ ПІДГОТОВЛЯЛИСЯ ДО КРИВАВОЇ РОЗПРАВИ В АМЕРИЦІ

Нью-Йорк. — Вільям Комінгс, заможний генерал Федеральної Бюро Інформації, який як нігер від 1943 р. замислює між комуністів і збройову владу про діяльність комуністичного проводу, склав на процесі в Нью-Йорку свідчення, що комуністичний провід в Америці улаштував спеціальні курси для навчання техніки революції. На одні з таких курсів, улаштованих потайки в Шікаго в 1945 р. красний директор освіти Джордж Сіккінд учив, що американські робітники є найбільш відсталі з усіх робітників світу й тому в Америці не можна перевести змін іншими способами, як тільки заведенням соціалізму, а соціалізм може прийти тільки через диктатуру пролетаріату й через знищення капіталістичної класу. У школі вчили підготовки до революції в Америці на російських візках, як це зробив Ленін, коли то на вулицях Москви ползлилися кров. Ленін — за словами Сіккінда — правова з розстрілами в Росії, які знали, як стати провідниками мас, як використати звільнене темпо в роботі, страйки й як кидати бомби на випадок потреби. "Він казав, що американські робітники мусять приготуватися до того, бо вже надходить час" — зізнав Комінгс. Найбільшу вагу класи вчителів на поширенню класової ненависті й ненависті до війська й поліції, як оруддя капіталізму. Довірно сказав Сіккінд, що провідники китайської червоної армії дістали вишкіл в Росії і що ними керують тепер російські військові знавці. Комінгс виявив, що комуністи забезпечили існування школи в Шікаго конспіративними методами і вибирали до неї учнів тільки за одобренням стейтсменів й краєвого комуністичного проводу.

КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ РОЗЧЛЕНУВАТИ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ

Вашингтон. — Генерал Ізидор Рудольф Модельскі, колишній військовий прибульник в польській амбасаді під польським режимом, сказав перед сенатською правничою комісією, що він дістав інформації від совєтського шпигуна, полковника Густава Алефа-Вокольяка про плани комуністів розбити Злучені Держави на низку расових й національних республік, як на нігерську, німецьку й інші. Алеф був одним з секретарів в польській амбасаді, однак на ділі він був агентом тайної поліції Енкаведе. Совєтський адмірал Глінько сказав Модельському в 1947 р., що російці вирішуть, коли має прийти до війни зі Злученими Державами. Модельскі склав ще такі свідчення: 1. що польська амбасадка в Вашингтоні була осередком шпигунської діяльності Совєтів проти Злучених Держав; 2. що жінка теперішнього польського амбасадора Йосифа Віквіча є агентом Енкаведе; 3. що д-р Ігнаці Злотовскі, польський представник до Об'єднаних Держав, був присланий для шпигунства над атомовою бомбою; 4. що його — Модельського — прислано до Америки як людську заслану, за якою полк. Алеф мав розвинути шпигунську діяльність. — На переслуханні в комісії не-американських діячів палати репрезентантів Модельскі виявив, що він посилав з амбасадки американському урядові

СЕНАТОРИ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ З ІСПАНІЄЮ

Вашингтон, 10. травня. — Серед більшого кола сенаторів виявилася гостра критика поведінки департаменту стейту су-проти Іспанії. Критика не є однопартійною, а загальною. Во-на звертається проти дотеперішнього бойкотування Іспанії Злученими Державами. Сен.

БРИТАНСЬКА ПРИНЦЕСА НА АВДІЄНЦІ В ПАПІ

Рим, 11. травня. Папа Пій XII. прийняв вчора на приватній аудієнції британську принцесу Маргарету. Згідно з повідомленнями Ватикану, розмова між головою Католицької Церкви та дочкою протестантського короля Британії тривала 20 хвилин і була "приватною". Принцеса Маргарета, що тепер перебуває на відпустці в Італії, з'явилася на аудієнції в Папи, не зважаючи на протест двох британських протестантських організацій.

ПІДГОТОВКА ДО З'ЇЗДУ НОВИХ ІМІГРАНТІВ В МЕРІЛЕНДІ

Балтимор, 11. травня. Тут продовжується інтензивна підготовка до з'їзду нових українських іммігрантів стейту Меріленд, що відбудеться з нагоди паради "Американського Дня" 15-го травня. В тій справі місцевий Український Переселенчий Осередок відбув минулого тижня окремі наради, в яких крім місцевих представників та ескек дирек. ЗВАДК взяли участь і генеральний керівник загально-американської паради, Мр. Пол Бурк. На цих зборах повідомлено, що губернатор стейту, Мр. Престон Лейн, вислав окремі запрошення до всіх фермерів, в господарствах яких zatrudнені нові іммігранти, щоб вони разом з ними прибули до Балтимору в неділю 15-го травня на год. 9-ту рано та зібралися в залі Петерсон Парк Гай Скул при Пратт Стріт і Елвуд Евеню. Таке саме запрошення в українській мові вислано і до всіх нових іммігрантів. Програма з'їзду нових іммігрантів має початися в год. 10-ти рано моделем, що його відправить о. Василь Седарович. Описія відбудуться перші наради нових іммігрантів. Загальна парада має початися в год. 1-шій вполудне і в ній візьмуть зорганізовану участь не тільки нові іммігранти, але й місцеве громадянство. Загально сподіється, що в маніфестаційному поході візьмуть безпосередню і посередню участь приблизно 250,000 людей. Нові іммігранти будуть в цьому поході творити окрему групу під проводом екз. дир. ЗВАДКомітету, д-ра В. Галана, та українського стейтсменського представника, п. Я. Мармаша. Українську групу місцевих громадян очолюватиме Осип Приймак, що віддає багато свого часу і вкладає багато труду, щоби ця маніфестація вишла якнайбільш імпрезною. Після наради губернатор стейту, Мр. П. Лейн, особисто передасть новим іммігрантам посвідчення на перші громадянські папери. В цій імпрезі, яка відбудеться після вуличної паради, в Аудиторії Петерсон Парк Гай Скул, крім губернатора візьме участь теж мейор міста, Мр. Тамас Д'Алессандро. Сенатори О'Канор і М. Е. Тайдінгс та інші високі представники. Планована початково на більшу скаля містечка імпреза бу-

АРГЕНТИНА ПЛАНУЄ ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ З З.Д.

Вашингтон. — Аргентинський амбасадор Херонімо Реморіно оприлюднив, що його країна випрацювала замітну програму для збільшення експорту до Злучених Держав. Програма оперта на змаганнях вільну торгівлю між експортерами Аргентини й експортерами Злучених Держав. Амбасадор Реморіно щойно повернувся з одномісцяного побуту в Буенос-Айрес. Він каже, що 20 відсотків американських доларів, зароблених в Аргентині на підставі нових трансакцій, будуть ужити на сплату довгів Аргентини Злученим Державам. Аргентина хоче дістати з Північної Америки в першу чергу фермерські вироби, потім хемічні й інші.

ДИВНІ ГОЛОСИ ПУСКАЮТЬ СОВЕТИ ПРОТИ "ГОЛОСУ АМЕРИКИ"

Нью-Йорк. — Російська радіова програма, надавана проти програми "Голосу Америки" обіймає дивну комбінацію різних звуків і голосів, які загалують американські й британські радіо програми, вислані поза Залізу Заслану. Це триває вже від 24. квітня і Америка мусила добре напружити свої сили, щоб поборова цю нову совєтську холодну війну. Останньої суботи американські радіо інженери могли повелічатися добрим успіхом, бо вже 25 відсотків з надаваних американських та британських програм доходить до підсовєтських країн. — Як повідомляють з Вашингтону серед сенаторів зростає завзяття проти такого нахабства Совєтів і вони планують ухвалити нові фонди на сильнішу американську радіостанцію для висилки вістей в підсовєтську сферу.

МОСКВА ПОКІНЧИЛА З УНІЄЮ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

„У неділю „Про Влудного Сина“, 27. лютого 1949 р. в катедральній соборі в Ужгороді відслужено архієрейське богослуження після православного обряду" — передає тижневик „Світ" з Вилкобері, Па., у виданні з 18. травня вістку зі статті в „Карпатській Русі". Дальше каже, що архієрейську літургію служив Преосв. Макарий, архієп. Львівський і Тернопільський, і Мукачівсько-Ужгородський, священно-архімандрит Почаївської Успенської Лаври. „Це було перше православне богослуження в Ужгородській катедральній соборі, який в неділю перед тим перейшов у руки православної церкви. До того часу катедральний собор находився в уніатських руках" — пише газета.

ПІДГОТОВКА ДО З'ЇЗДУ НОВИХ ІМІГРАНТІВ В МЕРІЛЕНДІ

Балтимор, 11. травня. Тут продовжується інтензивна підготовка до з'їзду нових українських іммігрантів стейту Меріленд, що відбудеться з нагоди паради „Американського Дня" 15-го травня. В тій справі місцевий Український Переселенчий Осередок відбув минулого тижня окремі наради, в яких крім місцевих представників та ескек дирек. ЗВАДК взяли участь і генеральний керівник загально-американської паради, Мр. Пол Бурк. На цих зборах повідомлено, що губернатор стейту, Мр. Престон Лейн, вислав окремі запрошення до всіх фермерів, в господарствах яких zatrudнені нові іммігранти, щоб вони разом з ними прибули до Балтимору в неділю 15-го травня на год. 9-ту рано та зібралися в залі Петерсон Парк Гай Скул при Пратт Стріт і Елвуд Евеню. Таке саме запрошення в українській мові вислано і до всіх нових іммігрантів. Програма з'їзду нових іммігрантів має початися в год. 10-ти рано моделем, що його відправить о. Василь Седарович. Описія відбудуться перші наради нових іммігрантів. Загальна парада має початися в год. 1-шій вполудне і в ній візьмуть зорганізовану участь не тільки нові іммігранти, але й місцеве громадянство. Загально сподіється, що в маніфестаційному поході візьмуть безпосередню і посередню участь приблизно 250,000 людей. Нові іммігранти будуть в цьому поході творити окрему групу під проводом екз. дир. ЗВАДКомітету, д-ра В. Галана, та українського стейтсменського представника, п. Я. Мармаша. Українську групу місцевих громадян очолюватиме Осип Приймак, що віддає багато свого часу і вкладає багато труду, щоби ця маніфестація вишла якнайбільш імпрезною. Після наради губернатор стейту, Мр. П. Лейн, особисто передасть новим іммігрантам посвідчення на перші громадянські папери. В цій імпрезі, яка відбудеться після вуличної паради, в Аудиторії Петерсон Парк Гай Скул, крім губернатора візьме участь теж мейор міста, Мр. Тамас Д'Алессандро. Сенатори О'Канор і М. Е. Тайдінгс та інші високі представники. Планована початково на більшу скаля містечка імпреза бу-

В АНГЛІ СУДЯТЬ ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ШПИГУНА

Манчестер, 11. травня. Тут відбувається судовий процес проти польського громадянина Маріяна Качмарка, обвинуваченого в шпигунстві. Він намагався добути інформації про американські авіаційні бази в Англії, про кількість і якість американських бомбардувальників на тих базах і т.п., та передавав цю інформацію заступникові польського військового аташе, майорові Юліанові Каждому, якого прокуратор назвав „чужоземним агентом, або просто качучи — шпигуном".

УБИВНИКА МУССОЛІНІ ПЕРЕДАДУТЬ СУДОВІ ЗА ЗЛОДІЙСТВО

Медіолан, 11. травня. Італійський державний прокуратор зробив внесок на позбавлення парламентарного права недоторканості комуністичного посла Авдізіо, відомого обвинуваченого диктатора фашистської Італії, Беніта Муссоліні. Авдізіо обвинувачується в крадіжці речей, які належали братові любовниці Муссоліні, Марчелло Петаккі. Італійський парламент в найближчих днях розгляне внесення прокуратора і тоді Авдізіо був би переданий судові.

НЕМАЄ ВИГЛЯДІВ НА ЗМІНУ СТАНОВИЩА О.Н. ДО ІСПАНІЇ

Лейк Сокекс, Н. Й., 11. травня. Не зважаючи на інтензивну акцію південно-американських представників, щоби призначити неоліберальних дві треті частини голосів Генеральної Асамблеї для переведення їх резолюції про зміну становища до Іспанії, вже тепер виявляється, що це навряд чи пошастить їм досягнути. Діло в тому, що Норвегія і Данія, даліше обстоюють своє проти-іспанське становище.

де, правдоподібно, обмежена тільки до місцевих сил, з огляду на те, що сама парада і описія збори, заберуть майже весь час.

ЗАХІДНА ПЕРЕМОГА В БЕРЛІНІ

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ВИДАЛИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРО ЗАКІНЧЕННЯ ПРОТИ-БЛОКАДИ.

Берлін, 11. травня. — Після вчорашнього розпорядження совєтського команданта про скасування совєтської блокади західних секторів Берліна та відновлення комунікаційного руху, який існував перед 1-им березня 1948 року, спільна коман-

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ РАДИ ЗАКОРДОННИХ МІНІСТРІВ

Париж, 11. травня. — За два тижні, дня 23-го травня, тут почнеться конференція Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, скликана як передумова для совєтського закінчення блокади західних секторів Берліна. Предметом наради цієї конференції мала б бути справа цілої Німеччини, але в західних колах вважають, що Совєти при цій нагоді можуть видангути ще цілий ряд інших справ та змагати до кінцевої дипломатичної розв'язки совєтсько-західних суперечностей в Європі. Західні союзники рахуються з можливістю великих несподіванок з совєтського боку, включно зі справою Австрії, Триєсту та інших. Проте, головною справою таки залишається Німеччина і без розв'язки цієї проблеми навряд чи пошастить розв'язати будь-яку іншу. Загально вважається, що Совєти будуть намагатися насамперед добитися „об'єднання" Німеччини, хоч би навіть коштом деяких початкових уступів з боку Москви, щоб тільки створити собі можливість впливу на Західну Німеччину.

ІРЛАНДСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПОДІЛУ

Дублін, 11. травня. — Забуваючи свої партійні розбіжності, ірландський парламент вчора одногосно ухвалив резолюцію, протестуючи проти внесення в британському парламенті законопроекту про перманентний поділ Ірландії та закінчення її північних провінцій під британською адміністрацією, якщо місцевий північно-ірландський парламент неухвалить інакше. В своїй резолюції ірландський парламент відмовляє Британії права якнебудь розпоряджатися ірландською національною територією.

МІСТО ВОНН ВИБРАНЕ НОВОЮ СТОЛИЦЄЮ НІМЕЧЧИН

Вонн, Німеччина, 11. травня. — Німецька Парламентарна Рада, яка перед кількома днями прийняла статут нової західно-німецької федеративної держави, вибрала вчора тасимним голосуванням місто Вонн на столицю федерального уряду. За Вонн-ом заявлялося 36 голосів, проти 29, що вибирали на столицю місто Фрайфурт над Майном. Пленарна сесія теж з деякими малими змінами прийняла запропоновану систему німецького парламентарного голосування.

СОВЕТИ ПРИСПИУЮТІ ТВОРЕННЯ СХІДНО-НІМЕЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Берлін, 11. травня. — В найбільшій неділю в совєтській зоні Німеччини, включно зі совєтським сектором Берліна має відбутися комуністична виборча комедія до „народного конгресу", що з черги матиме за завдання приготувати конституцію для планованої Совєтами східно-німецької держави. В західних колах вважають, що творення цієї держави Совєти тепер намагаються приспирити до-тої міри, аби на найближчу конференцію Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, заплановану на 23-го травня, могли прийти вже з готовим урядом та використати його як проти-аргумент в дебатах над справою західно-німецької федеративної держави.

ДАЛЬШІ СОВЕТСЬКІ НАПАДИ НА ІРАН

Тегеран, Іран, 11. травня. — З іранських військових джерел повідомлено, що совєтські війська продовжують свої напади на іранську територію. В останніх днях вони знову захопили три іранські прикордонні пости. При цій нагоді дійшли до перестрілки з іранськими прикордонниками.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
Число з понеділка (англійською частинкою):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НІЯКА ЗАГАДКОВІСТЬ, А ТІЛЬКИ ЗЛОЧИННІСТЬ

Американцям ще далі важко погодитися з тим, що вони чують про злочинства совєтського режиму і тому вони ще далі питають, що за причини заставляють Кремль так поступати. Як люди західної культури і християнської цивілізації вони хочуть знайти якусь виправдання на більшовицькі звірства, або хоч натяк на якусь мораль. Це їм потрібне хочби на це, щоб виправдувати американське наставлення, яке є за мирне співжиття і згоду з Совєтами. Теж шукається за чимсь таким, що давало б іскорку надії, що згода з Совєтами можлива.

Ці речі вміло використовує більшовицька пропаганда. Вона знає, що завжди має нагоду щось виправдувати і висняти, спекулюючи одночасно на цьому, що завжди знайдуться люди, що будуть тільки здвигати раменами і заявляти, що вони не визнаються на совєтській "загадці" чи там "містерії". Те саме дається завважити ще й під теперішню пору. Але ми звернемо тим разом увагу на таку "загадку", яку пробують розгадати дійсно в добрій вірі й в добрім намірі.

В Нью Йорк Таймс з минулої неділі застановляється кореспондент цієї газети В. Г. Лоренс, чим це пояснити, що поставлені комуністичною владою на суд люди признаються до вчинів і вчинків, до яких вони непричасті. Завважи Лоренса настільки цікаві, що походять від чоловіка, який був свідком більшовицьких судів в Росії й на Балкані й деякі з них описав у своїй газеті. Лоренс застановляється особливо над тим, що поставлені під суд добре знають, що їх жде. Навіть, коли на суді болгарських лідерів одиниці Петков не признався до вини, то його теж засудили і повісили. Судейські оречення, пише Лоренс, є вже наперед передумані й вирішені, а сама судова розправа є тільки формальністю, потрібною для певних спеціальних цілей. До того совєтський пропагандистський апарат засуджує обвинувачених ще далеко до самої судової розправи, при чому не вважається навіть потрібним точно сказати, в чому лежить провиня обвинувачених, в яких вчинках. Вистачить назвати їх "ворогами народу" чи "шпигунами" і т. п.

Немає найменшого сумніву, що совєтський режим удосконалив уже свій апарат до цієї міри, що може тим чи другим способом дістати від людини таке зізнання і каяття, яке йому потрібно. Не входимо ближче в методи, якими це досягається; вони різні. Тому й не поступається со старими більшовицькими ідеалістами, як Бухарін, чи такими відважними селянськими провідниками, як був Маню в Румунії, в такий самий спосіб, як з того роду церковними представниками, яким є кардинал Міндсенті. Та яких способів комуністичні режими в таких випадках не вживали б, всі вони бруталні, варварські й такі нелюдські, що прямо вірити не хочеться, щоб щось таке могло ще нині десь на кулі земській існувати. Щодо цього тут нема ніякої "загадки". Тортури є тортурами! Виття є виттям! Голод є голодом! Теж і наркотиків не вживають енкаведисти, щоб рятувати життя людини, але щоб спаралізувати її волю і заставити її говорити неправду, ганьбити своє власне ім'я, каятися і дякувати справедливій комуністичній владі. Для психіатрів може бути цікавим, якими то психічними засобами доводять у Совєтах людину до цілковитого занепаду її моралі так, що вона перестав робити різницю між добром і злом. Але для нас найважливіше це, що ці поступки є наявним доказом патологічної злочинності цілого совєтського режиму. Коли ж мова про цікавість, то вона обмежується у нас тільки до питання: Як можна з таким режимом говорити про порядок в Європі чи світі? Як можна сидіти разом з того роду злочинцями, а не ставити їх самих під суд як злочинців?

Що криється за страйком у Форда?

Несподівано вибух страйку у двох фабриках Форда — Ривер Руж і Линколн. Сталося це дня 5. травня, а вже наступного дня управа фабрик відправила з праці 14 робітників за підбурювання до страйку. Управа опирається на контракт, який каже, що на випадок "незаконного" страйку, тобто неавторизованого самою юнією, підприємство може таке зробити. Страйк, як відомо, викликали члени відділу ч. 600 юній автомобільних робітників без згоди головного уряду юнії. Такий страйк називають "диким" страйком, в англійській мові "вайлдкет" (тобто страйк "дикого кота"). Члени відділу ч. 600 обставили фабрику пікетчиками в такий спосіб, що робітників, який хотів би працювати, не може перебігти до фабрики на роботу і мусить страйкувати. Коли посадились міст Дірборн і Дітройт заявили охоту посередничити між відділом юнії й управою Форда, віцепрезидент компанії заявив, що підприємство запропонує відділові мировий суд, але що пропозицію відкинув відділ юнії й тому Форд не годиться на посередництво нефахових людей. Страйк поширюється на інші міста, в яких знаходяться фабрики Форда. Він може теж перекинутися на інші підприємства під кличем переведення четвертої рунди повсюдного підвищення платень, хоч члени відділу заявляють, що їм не йде про підвищення, а про управління системою поспіху ("спід-оп-систем").

Щоправда, тепер і шного страйку ніхто собі не бажає. Не бажає його підприємство Форда в тому часі, коли воно веде конкуренцію з іншими автомобільними підприємствами, знижуючи ціну авт на ринку. Навпаки, Фордові потрібна якнайбільша продукція, щоб заспокоїти попит за дешевшими автами.

Юнія автомобільних робітників теж не хоче страйку, бо до нього не приготувалася. Юнія має контракт з Фордом до кінця червня й пригтовляється до його відновлення. Витрачувати енергію юнії на дрібну справу тепер, коли перед юнією стоїть більша справа, було б нерозумним, бо тоді проти юнії піде обвинувачення за недотримання контракту. Не хоче його загаль робітників, коли є нагода доброго заробітку, щоб відбити собі втрати з останнього страйку.

Отже чому вибух страйку? Відповідь уряду юнії ч. 600 каже, що тут ідеться про припущування продукції, з якою злучена швидка праця робітників, які стоять на своїй позиції, "при пересилаючому поєсі" ("трансмисіон бєлт"). Це вказувало б, що відділ юнії не

годує не на платню, а на витгання з робітників життєвих сил підчас праці. Припущування продукції потребує більшого числа робітників, а юній відділ каже, що підприємство їх не наймає, а зате ставить рідше робітників при "пересилаючому поєсі" і вони мусять сповнити збільшену роботу. Отже це виглядало б на боротьбу людини проти машини, а це вже засаднича справа.

Страйкарі твердять, що управа фабрики не може змінити числа робітників при "поєсі" без попередньої згоди самих робітників, тому в цій справі треба наперед перевести переговори з самими робітниками. Але відділ юнії твердить, що управа Форда ніколи не згодилася на таку засаду і тому відділ мусить тепер її виводити. Знов управа фабрики відповідала, що не може сліпо слухати домагань відділу, бо управа повинна мати вільну руку у перемішуванні робітників з одного місця на друге. Такі справи треба налагоджувати майже щодня і їх не можна заздальгід передбачити в контракті. Тому саме управа фабрики хотіла передати цей спір до вирішення мировому судові ("арбітрейшен"), але відділ не згодився на проволочку і наказав страйк. Відділ юнії каже, що пробував наперед зробити пробу і згодився на провірку швидкості праці юній інспекторами, але коли інспектори прийшли на оглядинку, тоді управа фабрики збільшила темп продукції і комісія залишила фабрику під вранженням, що все є в доброму порядку.

Слаба сторона відділу юнії, як бачимо, є та, що відділ не згодився на мировий суд.

Нема сумніву, що страйк буде налагоджувати. Однак треба передбачити, що його налагоджуватимуть тільки з точки зору збільшеної продукції, а не на підставі стійкої над спроможністю людини виконувати якусь працю в даному часі.

Колишній майстер виробляв увесь продукт від самого початку до кінця і міг бути гордим на свою здібність чи талант. Тепер робітник такого вдівля не має. Майже нема такої фабрики, у якій робітник виробляв би щось від початку до кінця. Робітника перемішено тепер на машинну, яка виробляє тільки одну частину виробу, а так зване "складання" частин ("асамблї") належить до підприємця, який має переглядати всіх стадій виробу. На ділі самий підприємець є колишнім "майстром", хоч він не стоїть при "пересилаючому поєсі" і не виконує ніякої частини продукту. Нічого дивного, що робітників, не маючи вдівля зі

„ЗАХІДНА ІМПЕРІЯ“

Відомий англійський дипломат і письменник сер Даф Купер виступив у пресі з проектом утворення „Західної Імперії“, як протипаги „Східній Імперії“ — Совєтському Союзу. Як відомо, рух за об'єднання Європи викликав в Англії поважну дискусію між урядовою соціалістичною партією і партією консервативною. Чорчил хотів би прискорити утворення З'єдненої Європи з у частю Англії, з огляду на совєтську небезпеку. Англійський уряд, хоч бачить потребу утворення Європейської Федерації, має застереження: є страх, що рівень життя англійців під однією європейською стріхою може знизитися. Тому англійський уряд вирішує практичні справи співпраці з іншими європейськими країнами, але до проекту спільного європейського парламенту і уряду ставиться обережно, як до передчасного.

Даф Купер подає думку, що в інтересі Англії та народів Європи утворити не тільки європейську федерацію, але також об'єднати всі колонії в Азії та в Африці. Така імперія і числом людей простором і природними багатствами була б наймогутніша в світі. І не тільки тим, але також високими якостями свого населення. Західна Імперія мала б перевагу над іншими континентами.

Недавно Берtrand Рассел, відомий англійський філософ, зазначив, що Європа давала і тепер дає найбільші інтелекти світової культури. Даф Купер визнає цю думку Рассела за правильну і додає, що європейці, як наслідники Риму, мають найдовшу традицію і досвід в адміністрації і в дипломатії.

Купер не боїться підозріння або недоволення Злучених Держав Америки з приводу майбутнього утворення „Західної Імперії“. Ніщо не буде більше подобатися народодові цієї великої республіки, як бачити повстання із руїн Європи, нового великаня з ідеалами, подібними до ідеалів Західної Півкулі. Д. Купер кінчає свою статтю надією, що „Західна Імперія“ буде разом з Америкою забезпеченою тривалого миру у світі.

Ясна річ, що план утворити Об'єднану Європу з такими далекосягалими завданнями не може подобатися Москві. Москва, що веде політику безог-

свого виробу, жадає для себе хоч вигіднішого становища при „поєсі“, щоб не мусів бездушно сповняти той самий рух сотні, чи тисячі разів кожного дня. Отже за страйком у Форда криється тепер головне моральне винагородження робітника за його примусове зречення з колишнього „майстра“.

А на другу справу, якщо хочете, я подам вам, товариші, ще одне оповідання з того самого циклу!

— Давай! — відповіли з протилежного кутка слухачі: — нас уже нічим не дошкулеш — витренювались і загартувались!

Валуїкин продовжував:

— Того ж року, в березні, на станції Кримський, звідкись узляся опухла селянка з п'ятьма голодними дітьми. Найстарший дівчинці було років дванадцять чи тринадцять, а найменша дитинка — сестричка чи братик її — лежала в неї на руках. Несчасна

лядного імперіалізму, обвинувачує інших в „імперіалізмі“. Поневолеючи народи, Москва бажає, щоб вони були розсварені й розпорошені: це Сталін називає „охороною національної незалежності“. Свою диктатуру комуністи називають „демократією“.

Якщо західні держави хочуть миру, то Москва веде перманентну війну для свого поширення (Китай, Греція і т.

М. Кокольський.

GOD BLESS YOU!

В українській групі, що брала участь у ньюйорській маніфестації лояльності, був також показний відділ комбатантів, давніх українських воїнів, живих свідків та учасників українських визвольних змагань.

Ідуть рівними рядами. Твердо ступають ноги, обважнілі від олова, довгими літами в жири налитого. Простуються похилені в дугу плечі, піднімаються догори задумані голови. Тусклі зір загарає яркий полум'я, проріджені, сріблясті чупері бадьоро колишуться. Раз - два, раз - два... вибивають різко такт вояцької ради.

Ех! Було колись... Хлопці-ж бо то хлопці, як соколи!

На хіднику бабуся, американка. Піднімає дрібні руки в гору, тай плеще-плеще. І кидає на срібні голови захоплено зворушливе:

God bless you!

Бабусю! Твій оплеск, твій оклик кажуть, що ти, своїм глибоким, чутливим серцем збавила нашу правду. Ти не хитрий політик, що вчора стискав руку, заплямлену невинною кров'ю, чи олаводлив шетинистого хама, коли він оплював людську душу, що не хотів бачити, як палахкотіла огнями моя рідна земля, як трупів її дітей розривали голодні, бездомні собаки... Ти не цей політик, а жінка з глибоким, ніжним серцем. Ти бачиш ряди тих, які перед трьома десятиліттями літ кинули батька-матір, дружину, діточок і пішли рятувати найбільшу цінність: вольную волю. І ти розумієш це краще, як ці політики зі засохлим серцем.

У невеличкій закутині давньої Гелляда, в гірській промиску Тернопілі, лягло колись триста спартанських героїв, в обороні рідної землі перед ворогом. Двадцятьчотири століття пройшли над землею, спонеліли кости тернопільських героїв, а світ все ще клонить голову перед ними, що лягли вірні аж до смерті.

А наша соняшна Гелляда? Чи не тричі по три мільйони героїв зложила вона як ціну волі? Історики, філософи, пе-

дагоги, державні мужі! Чи чуєте? Тричі по три мільйони героїв! Чи є на землі другий народ, що зложив би таку високу жертву?

В. Г.

Три десятиліття йде боротьба на нашій землі. Червоні від крові наша золота Гелляда і чорні від пожарів. Три десятиліття йде боротьба і тричі по три мільйони жертв треба було, щоб державні мужі з великим умом і сухим серцем пізнали правду, що ясна, як ясне сонце в погідну днину; правду, яку відчула оця старенька бабуся з глибоким серцем.

Срібні чупері! Уже гряде та велика хвиля, якої ми всі з мотливитим нетерпінням чекаємо. Як скоріше хотіли б ви дістатись туди, куди кличуть вас тіні помордованих братів, куди зове вас сторін і плач важкого зраненої землі...

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДЦЮ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

In February we observe the birthdays of two very famous Americans, George Washington and Abraham Lincoln. Practical men, they understood the value of thrift, the necessity for a well-thought-out method of saving. They had no ready-made plan such as is now offered by the U. S. Savings Bonds program. They had no automatic Payroll Savings Plan or Bond-a-Month Plan which today provides a golden opportunity to save money before you spend it. And it's very simple. You specify the sum to be allotted each payday, where you work. That's the Payroll Savings Plan. If self-employed, use the Bond-a-Month Plan at your bank. And in 10 years, you reap the reward—\$4 for every \$3 you invest.

U. S. Treasury Department

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

27)

Потім, пізенько вже полягали спати. Дітки звичайно, двоє наймолодших, обнялися своїми рученками, лягли з ним разом на ліжку, а жінка з двома старшими сиділа поруч, і всі радісно відчували одне одного, обіймалися і знову плакали з радощів і пережитого всіма горя... Адже всім років не бачились, і не розмовляли... Вісім років розлуки! Так, так!

— Дорогий наш татусю! — Мої любі дітки!

І знову всі плакали з радощів і знов журилися, згадуючи перенесені прикраси й нужду. А коли через півгодини, погасивши світло, всі

родина стала повільно засипати, до хати Григор'єва підїхало ГПУ, вдерло його з рук родини, і з п'ятирічним терміном повернуло назад на канал... Так, так, товариші, вдома пробув він усього кілька годин... Страшний це оповідання, чи ні? — я вас питаю.

Голос оповідки здригнув у урвався. Він швидко обернувся й пішов на своє місце в темний кут.

Всі пригнічено мовчали. Хтось нервово відкашлявся.

— Ну, хто там далі хоче виступити? — заговорив виступив голос, уриваючи тяжку мовчанку.

Другим оповідачем виступив

пів колишній учень педагогічного технікуму Валуїкин. На Сибір він їхав із трьома роками за те, що, не одержуючи другий місяць стипендії, взяв телефонну рурку і сказав: „Москву, Москву, коли гроші даси?“ На нього доносили дирекції технікуму, через кілька місяців із Москви йому прислали „путівку“ до Сибірського табору. Він почав розповідати.

— 1933 рік. Як нам усім відомо, цього року на Кубані був смертельний голод. У станції Слов'янській, в родині нашого сусіда — тесляра, який від голоду втік у Грузію, доходила мати. Вся, звичайно, опухла, і з місячним голодом „стажем“. Доходило, а вмерти ніяк не може — здорова була бабуся. Ну, нарешті вона випросталася на лавці під самими іконами й стала затихати. Невістка її, жінка тесляра, що виїхав, засвітила свічку й почала вкладати її

в згорнуті на грудях руки бабусі, щоб усе, значить, було за православним звичаєм, а сама невістка, з дитиною своєю, стоїть над нею та Бо-ді, взяв телефонну рурку і сказав: „Москву, Москву, коли гроші даси?“ На нього доносили дирекції технікуму, через кілька місяців із Москви йому прислали „путівку“ до Сибірського табору. Він почав розповідати.

— 1933 рік. Як нам усім відомо, цього року на Кубані був смертельний голод. У станції Слов'янській, в родині нашого сусіда — тесляра, який від голоду втік у Грузію, доходила мати. Вся, звичайно, опухла, і з місячним голодом „стажем“. Доходило, а вмерти ніяк не може — здорова була бабуся. Ну, нарешті вона випросталася на лавці під самими іконами й стала затихати. Невістка її, жінка тесляра, що виїхав, засвітила свічку й почала вкладати її

Наступного дня Мотря поїхала до чоловіка в Грузію, а труп бабусі лежав у хаті, поки не розклався. І лише через кілька місяців, весною, коли санітарні бригади райвиконкому вибірували й хоронили всіх вмерлих по району, закопали й нашу сусідку — бабусю.

— А на другу справу, якщо хочете, я подам вам, товариші, ще одне оповідання з того самого циклу!

— Давай! — відповіли з протилежного кутка слухачі: — нас уже нічим не дошкулеш — витренювались і загартувались!

Валуїкин продовжував:

— Того ж року, в березні, на станції Кримський, звідкись узляся опухла селянка з п'ятьма голодними дітьми. Найстарший дівчинці було років дванадцять чи тринадцять, а найменша дитинка — сестричка чи братик її — лежала в неї на руках. Несчасна

мати, залишивши їх у залі 3-ї класи, сама вийшла на перон і на самій стрілі кинула під потяг. Стрілочник ухилив був її за ноги, щоб витягти спід коліс паровозу, але... ноги витяг, а все інше від цієї сердешної матері лишилося по той бік рейок. А коли залишені сироти (батько їхній напередодні теж умер з голоду) зчинили в залі вереск — моторошно було, разом із ними всі пасажирки ревели і когось страшно проклинали.

Цікаво, чи виникло у цих нещасних дітей якесь таке запінання, чому їхній батько помер від голоду, а мати кинула під потяг, і хто довів їх до такого жаху?

Хто відповідь їм на це питання: стрілочник, що витяг спід потягу дві відрізани ноги, Женецька Ліга Націй, чи Комінтерн? Дехто почав переглядатись між собою і з острахом позирати на вікна й

двері. Потім колишній козачий офіцер, кашлянув і заговорив:

— Товариші, давайте наші оповідання переведемо на інші теми, не політичного характеру, а якогось таємничого, надприродного.

Слухачі полегшено загомонили й почали закурявати. „Контрреволюційний“ настрої почав помаху спати.

— Хто далі хоче розповідати? — вигукнув колишній бухгалтер, заїжджений на п'ять років за те, що десь у пивний, уже досить п'яний, з товаришами своїм випив останні дві чашки пива — одну за здоров'я Сталина, а другу — за здоров'я Гітлера; їх там таки заарештували, випроводили в ГПУ і обом дали по п'ять років.

— Ну, якщо нема зараз охочих розповідати, знову заговорив бухгалтер, — то дозвольте виступити мені.

(Далше буде).

За кулісами „Гомону України”

ПЕРЕД ВЕЛИКОЮ ІМПРЕЗОЮ, МОЛОДІ В КАРНЕГІ ГОЛЛІ В НЬЮ ЙОРКУ.

Вже не цілих три тижні ділять нас від цього „Гомону України”, що його в рамках свого традиційного вже музично-танцювального фестивалю влаштує наша молодь в репрезентативній залі Карнегі Гола в Нью Йорку, в дні 29-го травня. В цій світовій мітрополі над Гудсон допомогнуть могутній „Гомін України”, що лунає вічно в пам'яті і душах кожного, хто його побачить. Інцензівна тріумфального в'їзду гетьмана Богдана Хмельницького до Києва точно 300 років тому, Велика Ідея гетьмана Івана Мазепи, на базі якої оформилася модерна українська нація, та безсмертний „Запорожець за Дунаєм” Артемовського — це ці три точки, що дивовиють програму „Гомону України”. Він в свій найкращий мистецький формі пролунає пісню зі сотні молодих, грудий молодий американсько-української генерації, що хоча народилася вже на цій віддаленій від України — як кажуть — сімома морями і сімома горами вільній землі, проте в її жилах живе та сама гаряча кров, що казала колись її предкам мечем і плугом визначувати межі української владарності; що своїми грудьми захищала західну культуру перед навалами диких орд зі Сходу, що проявилася у величому чині гетьмана Богдана Хмельницького та у великих задумах гетьмана Івана Мазепи; що перша видала бій злочинному більшевизмові та яка продовжує його сьогодні в перших рядах світового фронту, в яких стоїть героїчна Українська Повстанська Армія. Тільки в цьому, в тій гарячій українській крові, треба шукати зв'язку і причини „Гомону України” над Гудсоном.

Попереднього разу ми вже коротко зупинилися над характеристикою програми „Гомону України”. Сьогодні хотіли б познайомити наших читачів бодай поблизу з деякими з-поміж організаторів та виконавців цієї небуденної програми. Вони в своїй великій частині вже відомі нашому громадству з добрих попередніх виступів.

Імпреду організує окремий Комітет молоді мітрополітальної округи Нью Йорку і Нью Джерсі. Головою цього Комітету та головним керівником цілої імпрези є в цьому році та сама молода людина, під проводом якої ці весняні фестивалі три роки тому започатковані і завдяки їй вони від малої залі Ірвінг Вашингтон Гайскул в 1947, пріч дійшли до Карнегі Гола в цьому році. Ви знаєте її, бо й скільки є ще в нас таких людей, що не знають Ольги Дмитрів, або бодай не чули про неї? Це та сама, що була керівником Фестивалів молоді минулого і передминулого років, що стала вже майже універсальною аккомпаніаторкою на фортепіані багатьох з українських солістів в Америці та яка, згідно зі словами її матері, під час підготовки до кожного фестивалю

тратить приблизно 10 „фунтів”. Якби таким самим порядком пішло далі, то її ще вистачило б на яких, можливо, 10 фестивалів і тоді її вже цілком не було б.

Пі заступником і асистентом в усіх фестивальних справах є Володимир Бакад. І його знає наша громада. Це той сам „всюдисущий” молодий чоловік, що з рідкісним серед загалу нашої молоді зацікавленням ставиться до всіх наших громадських справ. Він є головою Українського Демократичного Клубу в Нью Йорку, він є головою Мітрополітальної Комітету, що влаштовує цей Фестиваль, він є командантом ньюйорських американсько-українських ветеранів, його ви бачили на чолі імпозантного українського походу в недавній параді з нагоди „Дня Вірності” в Нью Йорку, це він на останніх загальних зборах ЗУАДКомітету передав на цілі того Комітету 100 „зелених” від Демократичного Клубу, його ви завжди побачите між першими всюди там, де робиться корисну роботу. Це є Володимир Бакад.

Енергією, видержливістю та спосібностями ім цілком відповідає Анна Міц, керівник пропаганди. Ця дівчина, можна б сказати, вже „сидить в печінках” кожного редакторів, але без цього і пропаганди не було б. На цьому її робота ще далеко не вичерпується. Вона сама пише, і пише так, що могла б з усім конкурентами навіть з професійними редакторами. Вона є справжньою „ерихонською трубою” для цього Фестивалю, без чого ніколи не можна б добитися успіху, хоч би і скільки трудно і праці вкладалося в саму підготовку імпрези на сцені.

Степан Марусевич є диригентом хору. У нас є багато диригентів, але є дуже мало таких, як власне Степан Марусевич. Сам з дипломом М.А. — мастер оф артс — та цілим рядом інших кваліфікацій, здобутих студіями на високих музичних школах, один з найспосібніших учнів композитора Михайла Гайворонського, диригент катедрального хору у Філадельфії, він, завжди з тим самим сердечним хлоп'ячим виглядом, диригує сьогодні фестивалним хором, що нараховує около 100 найкращих голосів.

Відповідником С. Марусевича в ділянці танців є Іван Фліс. Оба вони з молодого місцеву генералії і оба без сумніву високі спеціалісти в своїх ділянках. Іван Фліс, керівник Товариства Українських Танцюристів в Нью Йорку, під час війни громив нацизм в Європі а після багаторокового перебування в Україні, він, завжди з тим самим сердечним хлоп'ячим виглядом, диригує сьогодні фестивалним хором, що нараховує около 100 найкращих голосів.

Меланія Мілянчик має від-

ФЕСТИВАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ, ЩО ПІДГОТОВЛЯЄ ІМПРЕЗУ „ГОМІН УКРАЇНИ”. — 3 ліва на право сидять: Ольга Дмитрів — голова Комітету і мистецький керівник імпрези; Ярослава Сурмач; Володимир Бакад — заступник голови Комітету; Ніна Хоменко; Анна Міц — керівник пропаганди. Стоять: Михайло Мік; Анна Шумейко; Іван Фліс — керівник танців; Степан Марусевич — диригент хору; Гері Полцій; Меланія Мілянчик; Василь Цюпа — уповноважений видавним пропрам'ятної книги.

повідальну функцію дослідити історичних олій. Ви спитайте її сьогодні і вона точно скаже вам, коли який чіпеч носили українські жінки, який жупан могла мати Кочубеїха і в яких шатах з'являлася перед Мазепою. Мотря. Де тільки можна на цю тему щось довідатися, прочитати чи побачити, вона нічого не пропустить, щоб тільки відгорнути заслонку історичної старовини та вбрати „Гомін України” у властиві шати, що їх з невеличким знанням практично підготував Федір Бражник та його дружина.

До артистичного штабу належать теж Ярослава Сурмач, Володимир Русел та Мирон Кушнір. Режисером імпрези є відомий наш артист-мистець, Іван Кучмак. Режисура тої великої імпрези є більш ніж складна і більш ніж трудна, але і в довідчених та вмілих вона тепер руках. Знайти місце на сцені для кожного з біля сотні людей, кожному засвоїти його роль і його рухи, приготувати цілий уклад, пусити в рух

ді було б важко не втратити бодай волосся. При цьому, праця п. Кучмака не вичерпується на самій тільки, так сказати б, „стислій режисурі” на сцені, бо він радо служить радю і порадою й набутим великим досвідом і своїм знанням і у відповідному достосовуванні скриптів, і в підготовці костюмів, і в підборі декорацій.

Все це має бути „увіковічене” в пропрам'ятній книзі, підготовку якої вже закінчує Василь Цюпа.

Це тільки одна частина того великого апарату і дої жертвенної праці, у висліді якої має пролунати в Нью Йорку „Гомін України”. Про його виконавців на сцені — другим разом. Ми, глибоко переконані, що наше громадство, оцінить цю величезну працю нашої молоді і в день 29-го травня не залишиться в Карнегі Гола ні одного вільного місця. Плететься бо про „Гомін України”, що його найбільшим трудом і найбільшим зусиллям та найкращими силами влаштує наша молодь та, в додатку, дохід з якої призначений на ведення ЗУАДКомітетом допомогово-рятункову акцію для наших знедолених братів в Європі. „Гомін України” і під цим оглядом матиме символічне значення.

З ПРАЦІ КИЇВСЬКОЇ КІНОФАБРИКИ.

Останніми часами зовсім нічого не чути про нові мистецькі фільми київської кінофабрики, що свого часу за періоду так званого „розстріляного відродження” започаткувала українську кінематографію і створила кілька незабутніх, справді видатних мистецьких українських фільмів. Ці фільми мали величезний успіх не тільки на екранах України, але й на міжнародних кінофестивалях. Пізніше московські русифікатори розгромили українське кіно. Частина його кадрів помандрувала в совєтські концетраки як „українські націоналісти і вороги народу”. Дехто з її режисерів і акторів, пристосовувшись до „нового курсу культурної політики” Москви, пішов заробляти хліб і орден на російську сцену.

на сцені ту величезну — кажучи технічно — машину та підбати, щоб вона функціонувала справно і вміло в усіх подобицях — це, здається, завдання, що переходить звичайні людські сили. І тільки надзвичайні сили, вміння та спосібності п. Кучмака мають з тим усім справитися та ще в додатку і у відносно короткому часі. Один з глядачів на пробі завважив, мовляв, добре, що п. Кучмак вже не може полисити, бо при цій роботі справ-

НАД ОЗЕРОМ
Оповідання з американського життя написав С. КОТИК
Сторін 109. — Ціна 75 ц.
Замовлення враз з належністю слати до:
„СВОБОДА”
P. O. BOX 346
JERSEY CITY 3, N. J.
3 Канади треба платити тільки американською валютою.

М. Хом'як.

В обороні Церкви і Нації

(Пам'яті Преосвященного Кир Йосафата Кошиловського.)

3)

Вбивства священиків.

Один з братів у Христі поглиблених з польських рук єреїв писав до редакції „К.В.” ось що: „26. березня 1944 р. згинув о. Ілля Федевич, парох Кречович і Канчуги. 6. Переворожка в дорозі на Службу Богу до церкви в Канчугі разом з дяком. Це великий заслужений діяч західних окраїн Посиння. День пізніше, 6. 27. березня 1944 р., згинув теж від поляків о. Ярослав Кнейчук, парох Белзця, пов. Замістя, разом з сестрою, швагром, паламарем і дяком. Це відомий диригент (гімназійного хору в Сокалі) і музик, що був душею північних окраїн Галичини і згинув на стійці за Україну. На Лемківщині поляки вбили від 9. вересня 1943 р. до 18 липня 1944 р. п'ятьох священиків, а саме: о. Дмитра Німилевича, пароха Грабівки, о. Степана Шалаша, пароха Мисцової, о. Гайдука Михайла, пароха Глудна, о. Богдана Семко, пароха в Дошній і важко зранили о. Миколу Головача в Боску так, що він помер від ран.

Польський міністер зневажає Кир Йосафата.

Парох Мисцової о. декан Степан Шалаш, уродженець Лемківщини, був знайомий ще з шкільної лавки в гімназії у Новому Санчі з д-ром Орестом Гнатисаком, адвокатом у Криничі і провідником „Лемко-Союзу” та Брониславом Перацьким, міністром внутрішніх справ від 1930-34 р., покровителем москвофільства. Коли відносини на Лемківщині ставали вже зовсім нестерпні внаслідок постійних шикан польської поліції та адміністраційної влади супроти свідомих українців, зокрема учителів, священиків і нечисленних представників вільного звания (лікарів, адвокатів та інженерів), тоді о. дек. Шалаш при нагоді свого побуту у Варшаві при кінці 1932 р. зайшов і до міністра Перацького. Міністер зустрів свого колишнього шкільного товариша, як оповідав пізніше о. Шалаш авторові цих рядків, ввічливо, міркуючи, що він прийшов до нього за якимись „подаваннями” чи поместями так само, як за ними приходили до міністра його товариші поляки чи москвофіли. Тому вже на самому вступі міністер заявив, що зробить усе для свого рідного гостя, якого бачив ще в гімназії, якщо це, очевидно, від нього залежить, додаючи: „Вже кожний мій товариш, коли він урядовець, зробив кар'єру при моїй допомозі. Хто ж, як ось д-р О. Гнатисако, не займає ніякого становища в державній адміністрації, тому допомагаю в осягненні його політичних планів на Лемківщині, що зрештою покривається вповні з вимогами польської державної поліції. Ось недавно тому був у мене твій єпископ-ординарій (Преосвящений Кир Йосафат). Я заявив йому підчас

нашої розмови на тему відносин на Лемківщині, на які він звертав мені увагу, закликаючи адміністраційній владі підтримку православія та його поширювання, що він дуже зле бавиться. Твій єпископ вийшов від мене ображений, бо розмова між нами відбувалася в дуже рішучому тоні. Отже кажи, чого від мене хочеш?”) Заскочений такою ширістю з одного і збентежений за зневагу міністром Кир Йосафат, з другого боку, о. Шалаш заявив, що не має ніяких особливих прохань. Якщо іде про відносини на Лемківщині, то влада дійсно шиканує українців і підтримує москвофілів як це й запевняв міністра Преосвященного Йосафата. Наприклад? — перебив міністер. Тоді о. Шалаш подав декілька конкретних випадків зловживань короснянського староства та підчинених йому станиць державної поліції, прикордонної сторожі; далі перекидування недобитків українських учителів на корінно-польські землі з одночасним розбиванням подруж та обсаду звільнених місць новими польськими учителями, хоча поляків на Лемківщині не було навіть 5 відсотків. Так само не приймають, казав далі о. Шалаш, навіть на практиці тих українців, які закінчили освіту в польських університетах, хоча походять з Лемківщини. Кого саме? — перебив міністер. М-ра прав Івана Орача і... Ще о. Шалаш не встиг назвати дальших імен та прізвищ молодих українців, як „гостинний” товариш із шкільної лавки заявив велькодушню: М-р прав Іван Орач прийнятий до служби в адміністрації, староста і командант поліції будуть перенесені.

Все те дійсно сталося, але...старосту і командантів поліції перенесено з авансом на новому місці. Зате о. Степан Шалаш згинув, дійсно. мовляк на стійці, з польських рук 7. листопада 1943 р. у Мисцовій, дукальського деканату, осиротивши дружину з діточками і свою милу, гарну Лемківщину, якій віддав усе своє знання і ревну працю зразкового душпастиря та вірного сина українського народу, що в роках 1926-30 остерігав своїх братів перед зміною своєї прадідної віри і перед переходом на православ'я. Ви-яснював їм, що католицька віра — це не „польська віра”,

*) В якому тоні відбувалася розмова між мін. Перацьким і Преосвященним Кир Йосафатом, можна легко уявити собі, коли той же самий міністер, підчас своєї візиту в Мітрополіта Кир Андрія у Львові, розкривався на українських священиків і був пастухом об стіл.

як це ввесь час запевняли неорієнтоване населення несподівані порвідники — москвофіли чи теж збаламучені в Америці емігранти з Лемківщини. Але йому, як і нечисленним священикам українцям, важко приходилося вияснювати населенню, яке ще від 80-х років минулого століття москвофіли баламутили книжками і пресою русофільського напрямку, що утотожнювали вельми зручно віру й обряд населення єросійським православ'ям і приналежністю до Росії під національним оглядом. До того греко-католицькі священики москвофіли, зокрема декілька їхніх старих родів на Лемківщині, не протидіяли цьому помішанню поняти і не вияснювали нашим братам шкідливості тієї пропаганди за зміною віроповідання, хоча кожному безсторонньому і безпристрасному діячеві було ясно, що це буде вода на млин поляків і тільки вони тягнутимуть користі з непотрібно розпущаної боротьби на релігійному чи політичному тлі на Лемківщині.

Чи знають про свою шкідливу діяльність?

Вкінці великий хаос у поглядях населення Лемківщини під політичним і релігійним оглядом спричинив часопис „Лемко”, видаваний емігрантами-москвофілами від 1. січня 1928 р. в Нью Йорку, опісля у Філадельфії, згодом у Клівленді і знову в Нью Йорку та надсилавий масово в листах на Лемківщину. Згаданий часопис, як і всі раніше поширювані часописи і книжки русофільського напрямку, були однозгідні в одному: в поборюванні українців усіми засобами, навіть при допомозі віковичних ворогів. Бо ж чи це дійсно не іронія долі, що саме москвофіли, розпущавши своєю доголіною пропагандою релігійну боротьбу на Лемківщині в роках 1926-1930, завели тих же збаламучених лемків в обійми поляків, перед якими несподівано різних інтриг та політичних планів населення Лемківщини шукало порятунку через перехід на православ'я, бо лише воно, як запевняли несовісні агітатори, могло його охоронити перед національною смертю, себто перед поляками?

ВОТУПАНТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

GET YOUR COPY NOW!
UKRAINIAN ENGLISH
GRAMMAR
REVISED EDITION
— by —
ELIAS SHKLANKA
\$1.50 per copy
Order from
„СВОБОДА”
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

УВАГА! Українці Мітрополітальної Округи Дітроїту!

ФІЛІА УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ ДІТРОІТУ

— влаштує: —

СВЯТО УКРАЇНСЬКИХ ГЕРОІВ

— і —

ДЕСЯТЬ-РІЧЧЯ ЗРИВУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В НЕДІЛЮ, 29. ТРАВНЯ 1949

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

4655 Мартін при Мішіган вул.

Початок 2:30 пополудні. ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

Прихід з добровільних пожертв на фонди ЗУАД-у і УКБ-ту.

Промовцями на цій Святій Імпреді будуть: 6. прем'єр-міністр Карпатської України ЮЛІАН РЕВАН і проф. ІВАН КУЗИЧ.

Концертну програму виповнять: Український Національний Хор „Думка” під проводом Івана Атаманича, солісти п-ні Діана Стефанія Демрей, сопран, Ілля Косіковський, баритон, а супровід фортепіановий дасть доцент музики і композитор проф. Василь Витицький.

Інцензівна виконують члени Товариства „Самопоміч”.

Громадяни! Філія Українського Конгресового Комітету закликає Вас до масової приваженості на цій Величній Історичній Святі!

УВАГА! — ПРОВІДЕНС, Р. АЙ!

АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛУБ

— влаштує: —

БАЛЬ

В СУБОТУ, 14. ТРАВНЯ 1949

від години 8. вечір до 12. вночі

AT CANNIL POST, 885 EDDY STREET.

Deuce Karol and his American & Polka Orchestra.

Вступ 50 ц.

Дохід з цього Балу призначений на будову нового клубового льокало.

Просимо всіх громадян з Провіденс і околиці прийти на цей баль. За добру забаву ручить — Комітет.

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 90, 98, 164, 186, 201, 228, 231, 242, 265, 305, 314, 333, 357, 365, 382, 426 і 429.

Збори згаданих відділів відбудуться в ГЕНЗЛЕТОН, ПА.,

В НЕДІЛЮ, 29. ТРАВНЯ 1949

точно в годині 2-гій пополудні

В ST. MICHAEL UKRAINIAN CHURCH HALL,

74 N. LAUREL ST., HAZLETON, PA.

Просьба всіх вище згаданих відділів мати своїх представників на згаданих зборах, де будуть обговорювані важні Союзні справи. Зокрема просьба тих відділів, що не завжди беруть участь в окружних зборах, взяти участь тепер конче. На зборах можуть бути присутні і не-члени Союзу.

Дмитро Канітула, окр. предс.

Іван Чепи, мол., окр. секр.

Онуфрій Бостюк, окр. кас.

НЮ ЙОРК, Н. Н. — Укр. Зал.
Вр. св. Володимира, від. 130, пові-

100